

Fylkesting for ungdom Vestland

2021

9.-11. april
Tingdokument

Innhald

Velkomen til fylkesting for ungdom Vestland 2021	3
Program 9.-11. april	5
Køyrereglar for fylkesting for ungdom	6
Saksliste for fylkesting for ungdom Vestland 9.-11. april	7
SAK 1/21 OPNING	7
SAK 2/21 NAMNEOPPROP OG GODKJENNING AV FULLMAKTER.....	7
SAK 3/21 GODKJENNING OG INNKALLING AV SAKSLISTE	7
SAK 4/21 VAL AV MØTELEIAR	7
SAK 5/21 GODKJENNING AV FORRETNINGSORDEN	7
SAK 6/21 VAL AV PROTOKOLLSKRIVARAR	7
SAK 7/21 VAL AV PROTOKOLLUNDERSKRIVARAR.....	8
SAK 8/21 VAL AV TELJEKORPS.....	8
SAK 9/21 VAL AV UTTALENEMND	8
SAK 10/21 VAL AV VALNEMND	8
SAK 11/21 BEHANDLING AV KØYREREGLAR FOR FYLKESTING FOR UNGDOM VESTLAND 2021	8
SAK 12/21 BEHANDLING AV VEDTEKTER FOR FYLKESTING FOR UNGDOM VESTLAND OG VESTLAND UNGDOMSUTVAL	8
SAK 13/21 BUDSJETT 2021	9
SAK 14/21 BEHANDLING AV UNGDOMMENS PLANPROGRAM 2021	9
SAK 15/21 VAL AV VESTLAND UNGDOMSUTVAL (VU) OG KONTROLLNEMND 2021	9
Forretningsorden	10
Reglement for fylkesting for ungdom og Vestland ungdomsutval.....	11
Vedtekter for fylkesting for ungdom og Vestland ungdomsutval.....	13
Ungdommens planprogram 2020	20
Fylkesting for ungdom frå A til Å.....	26

Velkomen til fylkesting for ungdom Vestland 2021

Det er ei glede å ynskje deg velkomen til fylkesting for ungdom Vestland 2021 (FFU). Det er Quality Hotell Edvard Grieg i Bergen som er staden for møtet mellom engasjerte ungdommar frå heile Vestland. Om du kjem til eit fylkesting for ungdom for fyrste gong eller har deltatt tidlegare, oppmodar Vestland ungdomsutval alle til å syte for at alle deltakrar får ei hyggeleg helg!

Du får ein del dokument i dette heftet som er meint for å rettleie deg gjennom fylkesting for ungdom. Her er ein oversikt over dokumenta:

1. Tingdokument

- a. *Program*: Her får de ei oversikt over kva som skal skje i helga. Det er viktig å følgje med på programmet og kome tidnok til dei ulike øktene. Det er òg viktig å sjå til at de ikkje må dra før etter programmet er ferdig på sundag.
- b. *Køyrereglar for fylkesting for ungdom*: Reglar som alle på fylkesting for ungdom må følgje. Vert vedteke av fylkesting for ungdom.
- c. *Saksliste*: Dette er oversikta over sakene som vert handsama på fylkesting for ungdom. Merk at dei fleste sakene vert handsama under konstitueringa, som skjer allereie på fredag. Dette betyr at dersom du har alternative forslag til nokre av desse sakene må du vere klar til å fremje dei under konstituering.
- d. *Forretningsorden*: Dette seier noko om korleis sakshandsaminga skjer og korleis du teiknar deg til debatt. Denne trer i kraft under konstituteringa.
- e. *Budsjett 2021*: Budsjettet fortel korleis Vestland ungdomsutval (VU) føreslått at ein skal bruke pengar i 2021 og vert vedteke av fylkesting for ungdom.
- f. *Ungdommens fylkesting frå A til Å*: Her er ein del forklaringar til språket som vert brukt på fylkesting for ungdom og som kan vere bra til å kjenne til før du kjem til tinget.
- g. *Reglement for fylkesting for ungdom og Vestland ungdomsutval*: Vestland fylkesting har vedteke reglement for fylkesting for ungdom og Vestland ungdomsutval.
- h. *Vedtekter for fylkesting for ungdom og Vestland ungdomsutval*: Dette vert presentert for fylkesting for ungdom og vert vedteke under konstituteringa. Dersom du har forslag til endringar må dette fremjast under konstituteringa.

2. Ungdommens planprogram 2020

Ungdommens planprogram 2020 er planprogrammet som VU har jobba etter i 2020, vedteken på færre fylkesting for ungdom i 2019.

I løpet av helga kjem valnemnda til å prate med alle som ynskjer å stille til Vestland ungdomsutval (VU) i 2021. Alle som er delegatar på fylkesting for ungdom har moglegheit til å stille til val. Å vere medlem i VU vil vere givande, spennande og lærerikt, men kan òg vere tidskrevjande i periodar. Tenk gjennom om det er noko for deg, og meld di interesse for valnemnda. Du får informasjon om korleis dette går føre seg på fylkesting for ungdom. Dersom du har spørsmål om det å delta i fylkesting for ungdom, kan du spørje dei som sit i VU no.

Du vil få utlevert alle tingdokument i papir på fylkesting for ungdom. Det vil vere trådlaust internett i møtesalen. Det er fint om alle tek på seg fine klede til middagen på laurdag. Dersom du har allergiar eller det er noko anna hotellet bør vere klar over, er det fint om du gjer beskjed til Arild Knapskog eller Lotte Lynngård, om det ikkje er allereie er meldt inn i påmeldings- eller samtykkeskjemaet.

Vi ynskjer å legge til rette for eit trygt fylkesting for alle og oppmodar alle til å

Då er det berre til å ynskje dykk god lesing og eit triveleg fylkesting for ungdom 2021!

Med venleg helsing

Arild Knapskog
rådgjevar
Vestland fylkeskommune

Lotte Karoline Lynngård
rådgjevar
Vestland fylkeskommune

Program 9.-11. april

PROGRAM FYLKESTING FOR UNGDOM VESTLAND 2019

FREDAG

12:00-13:30	Registrering og innsjekk m/lunsj
13:30-13:40	Opning av Ungdommens fylkesting Hordaland og fylkesting for ungdom Sogn og Fjordane.
13:40-13:50	Velkomsttale og konstituering
13:50-14:30	Saksbehandling og avvikling av Ungdommens fylkesting Hordaland og fylkesting for ungdom Sogn og Fjordane.
14:30-15:00	Pause. Innsjekk for dei som ikkje har rukket det.
15:00-15:15	Opning av fylkesting for ungdom Vestland v/ fylkesordførar.
15:15-15:30	Velkomsttale v/avgått leiarar i Ungdommens fylkesting Hordaland og fylkesting for ungdom Sogn og Fjordane.
15:30-16:00	Konstituering av fylkesting for ungdom Vestland
16:00-16:30	Bli-kjent-leikar
16:30-17:30	Behandling av vedtekter for fylkesting for ungdom og Vestland ungdomsutval (VU)
17:30-17:40	Pause
17:45-18:30	Inspirasjonsforedrag - å vere ein engasjert ungdom!
18:30-20:00	Pause før middag
20:00-21:30	Middag
21:30-23:30	Sosialt

LAURDAG

08:00-09:00	Frukost
09:00-09:05	Start
09:05-10:00	Besøk av mobbeombodet i Vestland
10:00-12:30	Skolering - debatt - halde innlegg/svare på replikk - Visjon og verdiar for FFU Vestland - Korleis drive eit ungdomsråd i kommunen
12:30-13:15	Lunsj
13:15-13:50	Arbeid med forslag til ungdommens planprogram
13:50-14:00	Pause
14:00-16:00	Arbeid med forslag til ungdommens planprogram
16:00-16:30	Sosial aktivitet
16:30-17:30	Forslag og debatt
17:30-17:40	Pause
17:40-18:10	Forslag og debatt
18:10-20:00	Pause før middag
20:00-21:30	Formell middag
21:30-23:30	Sosialt

SUNDAG

07:30-08:30	Frukost
09:00-09:10	Start
09:10-09:20	Sosial aktivitet
09:20-09:30	Presentasjon av voteringsorden
09:30-11:00	Saksbehandling og val
11:00-11:15	Pause og utsjekk
11:15-12:45	Saksbehandling og val
12:45-13:00	Avslutning
13:00	Lunsj og heimreise

Køyrereglar for fylkesting for ungdom

Fylkesting for ungdom er eit rusfritt arrangement. Deltakarar som bryt dette kravet vert sende heim på eiga rekning. Om dette gjeld ein person på under 18 år vil fylkeskommunen orientere føresette. Dersom ein på noko tidspunkt må forlate hotellet skal dette avtalast med Vestland ungdomsutval på førehand, og ein skal gje beskjed når ein går og når ein kjem attende. Hærverk eller anna skade på hotellet sin eigedom går på eiga rekning. Alle deltakarar er pliktige til å stille presis til møtestart, også etter pausar. Delegatar skal ikkje reise heim før møteslutt, med mindre annar er avtalt.

Alle deltakarar er gjestar på Quality Hotell Edvard Grieg og skal følgje det reglementet som er der, mellom anna med omsyn til nattero, branntryggleik og smittevern. Av omsyn til andre gjestar på hotellet skal deltakarar på fylkestinget ikkje opphalde seg i gangane etter kl. 22.00. Det kjem til å vere trådlaust internett på hotellet. Vi ser helst at mobilbruk føregår i pausane.

Saksliste for fylkesting for ungdom Vestland 9.-11. april

SAK 1/21 OPNING

Ved fylkesvaraordfører Natalia Golis og leiar av VU, Susanne Sørli Slettebakken

SAK 2/21 NAMNEOPPROP OG GODKJENNING AV FULLMAKTER

Ved administrativ leing på fylkesting for ungdom, namn

SAK 3/21 GODKJENNING OG INNKALLING AV SAKSLISTE

Vestland ungdomsutval si innstilling til vedtak:

Fylkesting for ungdom godkjenner innkallinga og innstilling til saksliste.

SAK 4/21 VAL AV MØTELEIAR

Vestland ungdomsutval si innstilling til vedtak:

Fylkesting for ungdom vel:

Rune?

Anniken?

SAK 5/21 GODKJENNING AV FORRETNINGSORDEN

Sjå tingpapira for Vestland ungdomsutval si innstilling til forretningsorden.

Vestland ungdomsutval si innstilling til vedtak:

Fylkesting for ungdom godkjenner forretningsorden.

SAK 6/21 VAL AV PROTOKOLLSKRIVARAR

Vestland ungdomsutval si innstilling til vedtak:

Fylkesting for ungdom vel:

Arild Knapskog, Vestland fylkeskommune

Lotte Karoline Lynngård, Vestland fylkeskommune

SAK 7/21 VAL AV PROTOKOLLUNDERSKRIVARAR

Fylkesting for ungdom gjer slikt val av protokollunderskrivarar:

.....

.....

SAK 8/21 VAL AV TELJEKORPS

Fylkesting for ungdom gjer slikt val av teljekorps:

.....
.....

SAK 9/21 VAL AV UTTALENEMND

Vestland ungdomsutval si innstilling til vedtak:

Fylkesting for ungdom vel:

Tre stk.

SAK 10/21 VAL AV VALNEMND

Vestland ungdomsutval si innstilling til vedtak:

Fylkesting for ungdom vel:

minimum tre stk.

SAK 11/21 BEHANDLING AV KØYREREGLAR FOR FYLKESTING FOR UNGDOM VESTLAND 2021

Sjå tingpapira for Vestland ungdomsutval si innstilling til køyrereglar.

Vestland ungdomsutval si innstilling til vedtak:

Fylkesting for ungdom vedtek køyrereglar for fylkesting for ungdom 2021.

SAK 12/21 BEHANDLING AV VEDTEKTER FOR FYLKESTING FOR UNGDOM VESTLAND OG VESTLAND UNGDOMSUTVAL

Sjå tingpapira for Vestland ungdomsutval si innstilling til vedtekter

Vestland ungdomsutval si innstilling til vedtak:

Fylkesting for ungdom vedtek vedtekter for fylkesting for ungdom og Vestland ungdomsutval slik dei ligg føre.

SAK 13/21 BUDSJETT 2021

SAK 14/21 BEHANDLING AV UNGDOMMENS PLANPROGRAM 2021

Sjå tingpapira for Vestland ungdomsutval si innstilling til ramme for ungdommens planprogram.

Fylkesting for ungdom vedtek slik ungdommens planprogram for Vestland:

.....

SAK 15/21 VAL AV VESTLAND UNGDOMSUTVAL (VU) OG KONTROLLNEMND 2021

Valnemnda legg fram si innstilling til Vestland ungdomsutval og kontrollnemnd på fylkesting for ungdom.

Forretningsorden

1. Møtet vert leia av to møteleiarar som vert valt av fylkesting for ungdom.
2. Møteleiarane si rolle under fylkesting for ungdom er å styre debatten. Det er møteleiarane sitt ansvar å passe på tida, slik at ein har tid til å gjennomføre alle sakene på fylkesting for ungdom i høve til programmet.

Før debatten skal møteleiarane orientere om korleis ein teiknar seg til debatt. Dei skal halde oversikt over kven som har ordet, samt bestemme tal på replikkar per sak. Møteleiarane har ansvar for at sakene på sakslista vert gjennomført i samsvar med vedtektene. Møteleiarane kan gjere mindre endringar i sakslista og program, dei kan fremje forslag om strek i debatten, og leggje inn pausar der det passar seg. Møteleiarane skal til ei kvar tid vere objektive og nøytrale.

3. Alle tilleggs- og endringsforslag må fremjast frå talarstolen og leverast skriftleg til møteleiarane. Forslag til ungdommens planprogram må leverast innan kl. 21.00 laurdag kveld.
4. Delegatar som ynskjer å halde innlegg i debatten, viser dette til møteleiarane ved å løfte delegatskiltet sitt i veret.
5. Møteleiarane opplyser kven neste talar er når ein delegat får ordet.
6. a. Under eit innlegg kan andre delegatar be om ein replikk. Replikkordskiftet gjennomførast før neste innlegg. Innleggshaldar kan, etter replikkane, halde svarreplikk.
b. Taletida på innlegg skal ikkje vere lengre enn tre minuttar. Kvar delegat kan få ordet inntil to gonger i same sak, då med maksimalt tre og to minuttar. Ein replikk varer maksimalt eitt minutt.
7. Saksopplysningar teiknast ved å markere ein «T» med delegatskiltet og ei flat hand. Desse slepp til etter innlegg og før replikkordskifte.
8. Når det framsetjast forslag om strek frå møteleiar, skal nye talarar få høve til å teikne seg før strek vert sett.
9. Votering går føre seg ved å rekke opp delegatskilt.
10. Protokollen førast av protokollskrivarar. Etter møteslutt skal protokollen signerast av protokollskrivarane og to protokollunderskrivarar.

Reglement for fylkesting for ungdom og Vestland ungdomsutval

Vedteke på Vestland fylkesting 15.10.2019

Medverknadsorgana fylkeseldrerådet, rådet for menneske med nedsett funksjonsevne og fylkesting for ungdommen skal ha ei rådgjevande rolle i den fylkeskommunale verksemda og skal ha rett til å uttale seg i saker som gjeld eldre, personar med funksjonsnedsetting og ungdom.

Medverknadsorgana er oppretta i medhald av kommunelova § 5-12.

Medverknadsorgana sine oppgåver, saksbehandling og organisering blir regulert i forskrift gitt av departementet.

1. Samansetjing

Fylkesting for ungdom og Vestland ungdomsutval

Fylkesting for ungdom har 86 medlemmer, med to representantar frå alle kommunale ungdomsorgan i fylket. Medlemene av fylkesting for ungdom skal på valtidspunktet ikkje ha fylt 19 år.

Vestland ungdomsutval er fylkesting for ungdom sitt utførande organ. Utvalet skal veljast av fylkesting for ungdom og det kan ikkje veljast medlemmer utanfor fylkesting for ungdom sine representantar/delegatar. Utvalet skal bestå av 9 medlemmer. Det skal og veljast sju varamedlemmer kor dei tre første har møteplikt. Medlemene av Vestland ungdomsutval skal på valtidspunktet ikkje ha fylt 19 år.

Vestland ungdomsutval peikar sjølv ut leiar og nestleiar som skal veljast ut mellom medlemene. Varamedlemmer kan ikkje bli vald som leiar eller nestleiar.

Vestland ungdomsutval skal ha ein valperiode på inntil to år.

2. Oppgåver

- a. Medverknadsorgana kan innafor sitt arbeidsområde
 - Gi uttale til forslag til økonomiplan og årsbudsjett
 - Gi uttale til regionale planar som angår eldre, personer med funksjonsnedsetting og ungdom
 - Gi uttale til saker som andre fylkeskommunale organ legg fram
 - Gi råd i alle saker som gjeld levevilkår for eldre, menneske med nedsett funksjonsevne og ungdom knytt til fylkeskommunal verksemd.
 - Arbeide for å utvikle eigen organisasjon og verksemd.

Medverknadsorgana kan på eige initiativ ta opp saker som er relatert til fylkeskommunal verksemd.

Årsmelding frå medverknadsorgana vert lagt fram for fylkestinget innan 1. juli kvart år. Fylkesting for ungdom skal i tillegg leggje fram protokoll frå deira fylkesting samt det nye handlingsprogrammet.

Medverknadsorgana skal ikkje behandle saker som gjeld enkeltpersonar.

- b. Saker der medverknadsorgana har avgjerdsmynde
 - Saker som gjeld eigen organisasjon, til dømes budsjett.
- c. Saker der medverknadsorgana gjev råd
 - Saker til fylkeskommunal verksemd med verknad for eldre, menneske med nedsett funksjonsevne og ungdom.
- d. Fråsegner
 - Medverknadsorgana kan innanfor sitt arbeidsområde gje sjølvstendige fråsegner, både til fylkeskommunale organ og eksterne organ.

3. Arbeidsform

Medverknadsorgana skal ha minst seks møter kvart år og elles etter behov. Fylkeseldrerådet og råd for menneske med nedsett funksjonsevne kan i tillegg velje å ha eit arbeidsutval (AU) beståande av leiar og nestleiar. AU vil i tilfelle møte i forkant av dei ordinære møta.

Vestland fylkeskommune sitt ansvar er å:

- Leggje fram saker som angår eldre, menneske med nedsett funksjonsevne og ungdom på eit så tidleg tidspunkt at rådet si uttale kan ha moglegheit til å påverke utfallet av saka.
- Auke kompetansen til medverknadsorgana i samband med administrative og politiske prosessar.
- Syte for eit tilfredsstillande sekretariat slik det kjem fram av kommunelova § 5-12 og forskrift knytt til denne.
- Nemne opp ein politisk kontaktperson for ungdommens fylkesting.

4. Saksbehandling

For medverknadsorgana gjeld *Reglementet for saksbehandling* så langt det passar.

Vedtekter for fylkesting for ungdom og Vestland ungdomsutval

Vedtekter for Vestland ungdomsutval

§ 1 Føremål

Vestland ungdomsutval (VU) er arbeidsutvalet til fylkesting for ungdom (FFU) i Vestland fylke. VU arbeider etter mynde frå fylkesting for ungdom. VU følgjer opp vedtak gjort av fylkesting for ungdom og rapporterer til FFU om måten dei har følgd opp vedtaka sidan førre FFU. VU skal fungere som referansegruppe i arbeidet med fylkeskommunale planar og saker som gjeld barn og ungdom.

§ 2 Val og samansetnad

Vestland ungdomsutval (VU) skal bestå av ni medlemer (leiar, nestleiar og sju medlemmar,). Desse vert valt på fylkesting for ungdom. Det skal også veljast sju varamedlemmar. Fire av medlemane skal veljast for to år, medan dei fem resterande medlemane i likskap med vara har ein valperiode på eitt år. Dette for å halde kontinuitet i utvalet. Det skal veljast ny leiar og nestleiar kvart år.

Medlemane i VU skal vere 14 til 19 år gamle. Ein 19-åring kan bli valt inn for to år, medan ein 13-åring som fyller 14 år det året tingsetet finn stad kan bli medlem.

Det skal vera ein balansert samansetjing av medlemmar frå by og distrikt. Ved val av det komande VU skal det også takast omsyn til geografisk spreiding, alder, eigenskapar og kontinuitet. Kjønnbalansen skal vera i samsvar med kommunelova § 7-7 tredje ledd som seier Viss organet skal bestå av minst fire medlemmer, skal kvart kjønn vere representert i organet med minst 40 prosent. Kjønnbalansen skal fordelast med å sjå kjønnbalansen for medlem og varamedlem kvar for seg.

§ 3 Arbeidsområde

Vestland ungdomsutval skal rapportere til fylkesting for ungdom om arbeidet med vedtaka som vart gjort under fylkesting for ungdom ved førre tingsete, gjennom ei årsmelding. VU skal bruke malen for årsmelding som er utarbeidd av fylkeskommunen.

VU skal vere referansegruppe i fylkeskommunen sitt arbeid med planar og saker som vedkjem barn og unge.

VU skal planlegge og gjennomføre årlege fylkesting for ungdom (FFU) og nettverkssamling for ungdomsråd (NVS).

VU skal arbeide med saker det er naturleg å ta opp og som det er naturleg å engasjere seg i, på fylkesnivå.

VU skal arbeide for å styrke samarbeidet med barne- og ungdomsorganisasjonane.

VU skal ha ei fadderordning for, og ha jamleg kontakt med ungdomsråda i fylket.

VU skal ha jamleg kontakt med fylkeskommunen og fordeler ansvar for dei ulike avdelingane mellom seg. Det skal bli oppretta kontakt mellom VU og avdelingane, og VU skal få innsyn i saker som føregår i fylkeskommunen som angår barn og ungdom.

VU skal innad i utvalet organisere seg på same vis som fylkeskommunen, i den grad dette er mogeleg.

Leiar og nestleiar har eit overordna ansvar.

§ 4 Møter

Vestland ungdomsutval fastset eigen møteplan. I utgangspunktet skal dei ha seks ordinære møter i året, i tillegg til nettverkssamling for ungdomsråd og fylkesting for ungdom. Det første møtet etter fylkesting for ungdom skal vera eit fysisk møte, der eit av føremåla er å verte kjende med dei kvarandre og kontaktpersonen frå fylkeskommunen, for å skape eit best mogleg samarbeid for det kommande året.

På møta skal medlemmane, i tillegg til tre fyste varamedlem, møte. Dette er for å halde vara oppdatert på arbeidet VU gjer, slik at utvalet ikkje vert svekka om eit medlem melder forfall.

Møta skal leggjast opp slik at reiseruta for kvar einskild ikkje vert for lang. Det bør vere møter fordelt i heile fylket, visste dette er praktisk for Vestland ungdomsutval. Det skal i hovudsak leggjast opp til kollektivtransport til møta.

Ved nettverkssamlinga og fylkesting for ungdom skal både medlemmer og varamedlemmer vera tilstade.

§ 5 Vedtak under møtet

Vestland ungdomsutval kan gjere vedtak når minst seks av medlemmane er til stades. Vedtak gjort med simpelt fleirtal.

Om det er røysteliskap, har leiar dobbelstemme.

§ 6 Møteplikt og forfall

Dersom ein ikkje har gyldig grunn til forfall, har medlemmane plikt til å delta i utvalet sine møter og utvalet sitt arbeid. Gyldig grunn for forfall reknast som: sjukdom, viktige velferdsgrunnar og forretningar eller plikter som ikkje kan utsettast eller forsømast.

Forfall skal meldast til leiaren eller til sekretæren snarast råd, men seinast fire dagar før møtet slik at leiar kan kalle inn varamedlem.

§ 7 Vurdering og ev. fritak

Å vere medlem av Vestland ungdomsutval medfører ansvar, både for å delta på møter i utvalet, og melde ifrå i god tid dersom ein ikkje kan delta på eit møte og å følgje opp dei arbeidsoppgåvene ein vert tillagt.

Medlemmar som ikkje møter utan å ha gyldig forfall på to møter, inkl. nettverkssamling for ungdomsråd og fylkesting for ungdom, eller ikkje melder forfall til same tal møter, og gjentekne gonger ikkje gjer arbeidsoppgåvene sine bør vurdere / kan oppmodast av dei resterande medlemmane i VU til å søkje om fritak frå sitt verv i Vestland ungdomsutval.

Det er fylkesting for ungdom som avgjer om eit medlem i VU skal få fritak frå vervet sitt. Om nokon av medlemmane av VU ynskjer fritak frå vervet sitt må vedkomande gje skriftleg beskjed til leiar i VU og til sekretæren. Valnemnda skal få melding om at ein medlem søkjer fritak frå sitt verv, slik at dei kan

komme med framlegg til vedtak for FFU. FFU gjer deretter vedtak over om medlemen får fritak frå vervet sitt i VU. Dette gjeld medlemmar som er valt for to år, men ynskjer å trekkje seg etter eitt år.

Dersom eit medlem ber om fritak undervegs i eit år, og ikkje i samband med fylkesting for ungdom, må vedkomande gje skriftleg beskjed til leiar og sekretær. Dette vert voringssak på neste møte i VU. VU kan gjere vedtak om at det skal kallast inn fast møtande vara for vedkomande fram til og med neste fylkesting for ungdom. Ein skal då nytte den prioriterte rekkefølgja av varamedlemmar.

Om ein ynskjer å trekkje seg frå vervet ein har (leiar, nestleiar, medlem), kan VU vedta å fordele verva annleis. Eit slikt bytte skal vere ei voringssak og er gjeldande etter den datoen VU vedtek.

§ 8 Møteleiing

Leiar av VU skal vere møteleiar. Dersom leiar ikkje kan stille på møtet skal nestleiar fungere som møteleiar. Dersom begge desse er vekke, skal Vestland ungdomsutval stemme over kven som skal leie møtet.

Referenten på møtet er den fylkeskommunalt tilsette. Denne personen skal ha ei støttande rolle i møtet, og skal skrive referata frå møte og protokoll om det ikkje er andre ynskjer. Referata bør vere utvalet i hende før neste møte. Denne personen har talerett i alle saker, men bør unngå å fremme eigne politiske meiningar. Dette er det møteleiaren si oppgåve å følgje opp.

§ 9 Innkalling og sakliste

Vestland ungdomsutval skal verte kalla inn skriftleg med minst sju dagar varsel. Saksdokumenta vert sende til medlemmane, varamedlemmane og eventuelt andre til same frist. Dersom ingen medlemmer seier i mot, kan VU handsame saker sjølv om dei er sendt ut etter fristen.

Leiinga set opp sakliste før kvart enkelt møte, om ynskjeleg saman med sekretær. Saklista skal liggje ved innkallinga. Saklista skal, som utgangpunkt, vedtakast i den rekkjefølgja ho ligg føre, men VU kan vedta å endre denne.

§ 10 Ugildskap

For ugildskapen til medlemene gjeld reglande i forvaltningslova kap. II og kommunelova § 40 nr.3. Medlemar som er ugilde deltek ikkje ved handsaming av saka og forlèt møtet dersom det er eit lukka møte.

§ 11 Økonomi

Målet med Vestland ungdomsutval er at alle skal kunne vere med, uavhengig av økonomisk bakgrunn eller personleg økonomisk situasjon.

Medlemene skal ikkje ha utgifter knytt til transport, deltaking og opphald på VU sine møter eller når dei representerer VU i andre samanhengar enn ordinære møter.

Til møta knytt til jobb for VU vert det gjeve reiserefusjon.

Møtegodtgjersla skal gå inn i det totale budsjettet til fylkesting for ungdom Vestland og Vestland ungdomsutval.

§ 12 Endring av vedtektene

Endringar i vedtektene for VU vert gjort av fylkesting for ungdom i Vestland med $\frac{2}{3}$ fleirtal.

Endringar i vedtektene tek til å gjelde i det dei vert vedtekne av fylkesting for ungdom i Vestland.

Vedtekter for fylkesting for ungdom

§ 1 Innleiande føresegner

§ 1-1 Namn

Det offisielle namnet er “fylkesting for ungdom” avkorta som “FFU”. I dei fleste høve er det naturleg å leggje til “Vestland”. Logoen er den same som for fylkeskommunen.

§1-2 Føremål

Fylkesting for ungdom (FFU) er det øvste talerøyet for ungdom i Vestland fylke. Fylkesting for ungdom skal arbeide med å ivareta ungdom i Vestland sine interesse for å auke samfunnsengasjementet hjå ungdommen. FFU er eit demokratisk organ for å fremja ungdomsmedverknad. I tillegg skal det stimulere til politisk engasjement samt for opplæring og erfaring i demokratiske prosessar, og få innsyn i demokratiet som styresform og folkestyret som grunnverdi.

§1-3

Fylkesting for ungdom kan sjølv ta opp saker dei ynskjer å fremje med administrasjonen og/eller politiske organ i fylkeskommunen

§ 2 Gjennomføring av tinget

§2-1

Fylkesting for ungdom sine møter er opne for alle som er interesserte.

§2-2

Fylkesting for ungdom skal ha ein årsmøtefunksjon ovanfor Vestland ungdomsutval, der VU rapporterer til FFU om sitt arbeid i løpet av året. FFU skal behandle fjorårets rekneskap, årsmelding og forslag til budsjett for kommande periode.

§2-3

FFU lagar og vedtek eit ungdommens planprogram for kva saker VU skal arbeide med det komande året.

Ungdommens planprogram er det øvste politiske dokumentet for VU. Formålet med, og oppbygginga av, programmet vert lagt ved i eit utdjupingsdokument.

Oppstår det konfliktar mellom planprogrammet og andre vedtak gjort av FFU eller VU, gjeld planprogrammet som både FFU og VU sin politikk. Utdjupningsdokumentet kan endrast ved $\frac{2}{3}$ fleirtal av FFU.

§2-4

VU har moglegheit til å gjere redaksjonelle endringar i planprogrammet og eigne dokument om FFU gjer dei denne friheita.

§2-5

VU avgjer deltakingsavgifta for neste FFU heilt fram til invitasjonen skal sendast ut.

§ 3 Deltakarar

§3-1

Alle kommunar i Vestland, uavhengig av folketal, kan sende to ungdommar til FFU som delegatar. Representantane skal veljast innad i ungdomsrådet eller kommunestyret.

Om kommunane ynskjer å sende fleire representantar er det plass til ti observatørar. Her er det snakk om å vera dei fyste til å melde frå om ynskje av desse plassane.

Ein må vera delegat for å inneha tale-, forslags-, og røysterrett. Ungdommar som ikkje er delegatar, men som er sende få kommunane er å rekne som observatørar. Dei stillar med talerett, men ikkje forslags- og røysterrett.

Inviterte gjestar i alderen 13-19 år har berre talerett. Andre gjestar har ikkje talerett, ei heller forslags- og røysterrett.

Gjestar skal ha moglegheit til å søke om talerett.

§3-2

FFU skal bestå av ungdom mellom 13 og 19 år med tilknytning til fylket. Det vil seie at ein kan vere delegat frå og med det kalenderåret ein fyller 14, men kan ikkje ha fylt 19 år på valtidspunktet.

§3-3

Fylkesting for ungdom skal vera partipolitisk nøytralt. Representantane representerer kommunane sine og ikkje eit politisk parti.

§3-4

Alle medlemmar og varamedlemmar av VU har delegatstatus. Medlem og varamedlem av VU representerer FFU og ikkje kommunen dei kjem frå.

§ 4 Organisering og nemnder

§4-1

FFU skal haldast ein gong i året og skal arrangerast innan utgangen av mars, så lenge VU ikkje bestemmer noko anna eller særlege grunnar talar mot dette. Særskilde grunnar kan mellom anna vera dårlig påmelding frå kommunane, sjukdom og liknande.

§4-2

Dersom VU finn det nødvendig kan dei kalle inn til ekstraordinært FFU.

§4-3

VU kallar inn til FFU fem veker før FFU skal arrangerast, medan sakspapira skal sendast ut seinast 14 dagar før arrangementet begynner.

§4-4

Det skal førast møtebok for FFU. Møteboka vert lagt ut på fylkeskommunen sine nettsider etter at den er ferdigstilt. Møteboka må underskrivast av to delegatar valt av FFU.

§4-4

FFU vel to (fleire ved behov) observatørar eller gjestar til å vera teljekorps under tinget, VU kjem med innstilling til medlemmer i teljekorpset.

§4-5

FFU vert leia av to ordstyrar. Ordstyrarane skal veljast av tinget. Det er VU som kjem med framlegg til ordstyrar, men tinget kan kome andre framlegg.

§4-6

FFU vel ei valnemnd på minimum tre personar etter innstilling frå VU. Desse kan veljast mellom avtroppande medlem av VU, representantar frå FFU som ikkje stiller til val, nokon som har særskild erfaring med arbeid i ein valnemnd, ein person frå administrasjonen. FFU og VU skal ha minst halvparten av medlemane. Valnemnda skal innstille på medlem til VU og kontrollnemnda. Valnemnda kan ikkje innstille på sine egne medlem i nokre av posisjonane.

§4-7

FFU vel ei uttalenemnd på minimum tre personar etter innstilling frå VU. Medlemane vert valt blant deltakarane på FFU. Nemnda har i oppgåve å innstille på kva saker som skal realitetsbehandlast, samt setje opp rekkefølgja til røystinga. Uttalenemnda si innstilling til om saka skal realitetsbehandlast kan endrast om 1/3 røystar for endringa.

Uttalenemnda kan gjere mindre redaksjonelle endringar i ei fråsegn så lenge dette ikkje endrar innhaldet, dei skal også tilby forslagsstillarane hjelp med å finne eventuelle betre formuleringar. uttalenemnda kan skrive egne forslag med same intensjon som forslag innsendt av delegatar, men i første rekkje bør uttalenemnda ha ein god dialog med forslagsstillar.

§4-8

FFU vel kontrollnemnd. Kontrollnemnda skal ha ein kontrollerande funksjon ovanfor VU og FFU. Kontrollnemnda skal sjå til at arbeidet skjer innanfor den ramma som er sett av vedtekne dokument på FFU. Nemnda skal bestå av tre medlem, fortrinnsvis eit avtroppande medlem av VU. Kontrollnemnda har tale - og framleggsrett på VU og FFU sine møte.

§4-9

Kontrollnemnda er plikta til å ta opp saka på FFU dersom det oppstår tvil om korleis ungdommens planprogram eller vedtekter skal forståast. Fram til FFU har behandla saka er det kontrollnemnda si tolking som gjeld.

§4-10

FFU kan setje ned andre nemnder med andre mandat.

§4-11

Kommunane i Vestland kan melde inn saker til FFU. Sakene skal handsamast av VU og må difor vera i VU sine hender minst ein månad før tinget.

§5 Vedtak og røysting

Minst 50% av fylkesting for ungdom sine frammøtte delegatar må vere til stade i møtet for at vedtak skal vere gyldige. Alle vedtak skal gjerast ved røysting.

Vedtak vert gjort med simpelt fleirtal.

Dersom røystene står likt vert det votert over saka éin gong til. Dersom røystene deretter igjen står likt er leiar i VU si røyst avgjerande.

§ 5-1

Vedtekter må bli stemt gjennom ved $\frac{2}{3}$ fleirtal., dette gjeld også ved endring av vedtektene.

§ 6 Arrangement i regi av VU /FFU

§6-1

Det er ved alle arrangement i regi av FFU og VU nulltoleranse for trakassering.

§6-2

Alle møte og tilstellingar i FFU og VU skal vere rusfrie under heile arrangementet/opphaldet.

§6-3

Deltakarar som bryt regelverket etter § 6-1 og § 6-2 eller køyrerereglane vedteke av FFU eller VU kan sendast heim frå møtet eller arrangementet etter vedtak i kontrollkomiteen.

§6-4

Dersom medlem i VU, kontrollnemnda eller deltakarane ved FFU/VU sine arrangement får informasjon om brot på vedtektenes § 6-1 skal dette meldast til fylkesadministrasjonen sitt varslingsutval etter diskusjon med VU sin rådgjevar/sekretær. Desse sakene skal handsamast under taushet fram til endeleg konklusjon er fatta.

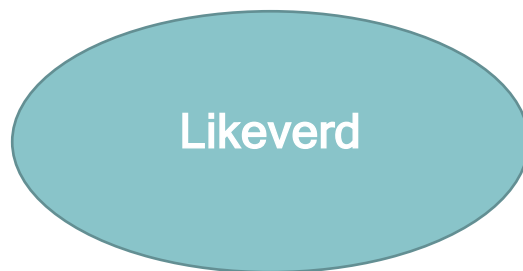
Ungdommens planprogram 2020

DEL 1 VISJON OG VERDIAR

VISJON

Fylkesting for ungdom Vestland – der ungdom blir høyrd

VERDIAR

DEL 2 MÅL FOR PERIODEN

Kultur, idrett og integrering

Fylkesting for ungdom Vestland meiner...

1.	VU skal legge opp til to obligatoriske kulturelle tilbod som alle klassar skal delta på i løpet av eit år.
2.	VU skal arbeide for økonomisk tilrettelegging for vanskelegstilte ungdommar som ikkje har råd til å delta på fritidsaktivitetar.
3.	VU skal arbeide for å oppretthalde og forbetre kulturtilbod og idrettstilbod i fylkeskommunen
4.	VU skal arbeide for at "Gaming"/speling kan bli eit lavterskeltilbod innafor kultur og fritid i politikken.
5.	VU skal arbeide for større mangfald av minoritetar i ungdomsråda.
6.	VU skal oppretthalde samarbeidet med DKS om kulturtilbodet i den vidaregåande skulen, og foreslå at produksjonen skal handle om samfunnsaktuelle tema, og at det skal vere mogleg å kome med respons i ettertid.
7.	VU skal arbeide for fleire kulturinnslag i skulen.
8.	VU skal arbeide for at kulturskulen blir oppretthaldt og forbetra.
9.	VU skal arbeide for å videreføra og fremja tilbodet bokbåten Epos gjer.
10.	VU skal arbeide for at alle bibliotek skal kunne tilby tenesta utstyrsbibliotek.
11.	VU skal arbeide for å innføre ordninga med sjølvbetjente bibliotek i fylkeskommunen.
12.	VU skal arbeide for å etablere fleire og betre møteplassar for ungdom.
13.	VU skal arbeide for at det blir oppretta eit kulturkort for ungdom i Vestland fylkeskommune.
14.	VU skal arbeide for ei prøveordning med fadderordning for innføringsklasser.
15.	VU skal arbeide for ein kampanje som fokuserar på inkludering i lagidretten i den alderen der prestasjon og nivå, uheldigvis fører til at mange unge gjev seg med idretten.
16.	VU skal arbeide for at ungdommar skal kunne søke om midler for å lettere kunne danne sine egne ungdomsklubber, idrettslag eller organisasjonar.
17.	VU skal arbeide for at økonomisk vanskelegstilte familiar skal kunne lettare delta på ulike fritidsaktiviteter, på lik linje som andre familiar.

Næring, naturressursar og innovasjon

Fylkesting for ungdom Vestland meiner...

1.	VU skal arbeide for å minske matsvinn i Vestland, for eksempel ved og sørge for at brukbar mat som ikkje kan bli solgt blir gitt til relevante føremål.
2.	VU skal arbeide for fleire lærlingplassar, særskilt i framtidsretta og innovative bedrifter.
3.	VU skal arbeide for at Vestland fylkeskommune har fokus på bærekraftig utvikling.
4.	VU skal arbeide for meir grønn energi i fylket, særleg er utbetringa av vasskraft og bølgekraft viktig.
5.	VU ønskjer å hindre utbygging av vindmøllerparker på land i fylket.
6.	VU skal arbeide for at ein låneordning for unge entrepenørar vert oppretta.
7.	VU skal arbeide for å leggje til rette for at ungdom i ungdomsskule- og vidaregåandeskulealder skal ha moglegheit til deltidsjobb.
8.	VU skal arbeide for at Ungjobb skal verte innført i alle kommunane i Vestland fylke.

Opplæring og kompetanse

Fylkesting for ungdom Vestland meiner...

1.	Det må vere betre symjeopplæring i skulen for utkantområdene spesielt for ungdomsskule og vidaregåande skule.
2.	VU skal arbeide for at elevinspektører skal bli satt inn igjen i den vidaregåande skulen.
3.	VU skal arbeide for at det skal være karakterbasert opptak (fritt skuleval) i Vestland fylkeskommune samt arbeide for ikkje urimeleg lang reiseveg.
4.	VU skal arbeide for at fråfallet i den vidaregåande skulen skal være mindre enn 15% ved å utbreie alternative utdanningstilbod som til dømes produksjonsskular.
5.	VU skal jobbe for at midler som helsesykepleier og skolepsykolog og helsestasjon for ungdom skal informeres mer om og skal være lettere tilgjengelig.
6.	VU skal jobbe for at ungdom som trenger det skal ha moglegheit til å snakke med ein kvalifisert helsearbeider.
7.	VU skal arbeide for at god psykisk helse og bedre informasjon rundt temaet skal stå sentralt i VLFK.
8.	VU skal arbeide for å opprette fleire linjer ved vidaregåande skular som har yrkesfag med idrettstilpassing.

	Døme på tiltak: Dialog mellom idrettsutøvarane og fylkeskommunen. Løyve utstyr, pengar og liknande til tiltaket. Forlengje studietida over tre år i staden for to, for å få nok tid til trening, restitusjon, samlingar og liknande.
9.	VU skal jobbe for å lage eit minimumskrav om tal nynorsktimar for dei som skal ha nynorsk som sidemål. VU skal sikre at nynorskundervisinga startar tidleg i ungdomsskulane, potensielt i barneskulane.
10.	VU skal arbeide for å betre seksualundervisinga. Gjennom blant anna å ta temaet opp i media, ta det opp med fylkespolitikarar og engasjere ungdomsråd til å kreve meir frå grunnskulen.
11.	Grunna det er såpass vanskeleg å få dokumentert fråvær for psykisk helse og mange ungdommar ikkje har midla dei treng for å kunne søkje hjelp er dagens fråværgrensa for streng, og VU skal dermed arbeide for at fråværgrensa skal bli auka. VU skal arbeide for at terskelen for å få dokumentasjon lågare, medan tillat fråværsprosent skal bli høgare.
12.	VU bør jobbe for å kunne bevare skulefrukost på alle vidaregåande skulane i Vestland.
13.	VU skal prioritere arbeid for å fremje eit mangfald av identitetar, til dømes ved å delta på pride parader.
14.	VU skal arbeide for opprettelsen av en egen budsjettpost i fylkesbudsjettet tilegnet ekstrabevilgninger til innkjøp av skolebøker på begge målformer.
15.	VU skal arbeide for tilgang på psykolog på skolen.
16.	VU skal arbeide for at rådgjevartenesta skal ha eit årsverk per skule.
17.	VU skal arbeide for at alle skular skal i samråd med elevråd tilsette miljøarbeidarar.
18.	Alle elevar skal ha tilgang på ein psykolog på skulen. Alle skular skal ha ein sosialpedagogisk rådgivarteneste med minst eitt årsverk på kvar skule Alle skular skal ha minst ei helsesøster i 100% stilling
19.	Etter grunnskule og vidaregåande utdanning skal elevane delta i arbeids- og samfunnslivet. For at vi skal vere rusta for den kvardagen er det essensielt at skulen følgjer same utvikling som samfunnet elles. For at utdanninga skal vere relevant, må vi gi slepp på tanken om at læraren og læreboka er dei einaste kjeldene til kunnskap, og at læring berre kan gå føre seg innanfor klasserommet sine fire veggjar. Ved hjelp av moderne læremiddel skal skulen gi elevane eit innblikk i verda utanfor klasserommet. Fylkesting for ungdom krev difor at:

	- Digitale læremiddel må brukast på måtar som fremjar læringa. Dette krev auka kompetanse hos klasseleiar. - Digitale læremiddel og interaktive media skal implementerast i større grad i skulekvardagen. - Ved hjelp av tradisjonelle og sosiale media skal undervisninga vere meir internasjonalsert.
20.	Elevar som må bu borte i samband med vidaregåande opplæring skal i tillegg motta stipend som fullt ut dekker bustad og livsopphald, samt et reisestipend som dekker minst to heimreiser i året. Reisestipendets beløp bør bestemast på bakgrunn av kostnader for å reise til og frå bustad til lærestedet. All studiestøtte må justerast i tråd med prisstigninga i samfunnet. Stipendet skal utbetales også siste månaden i studieåret.

Samferdsel og mobilitet

Fylkesting for ungdom Vestland meiner...

1.	VU skal jobbe for å få på plass ei elektronisk busskort løysning. Det skal vere mogleg å ha til dømes ungdomskort, periodekort og skulebusskort på ein og same app. Dette skal ikkje erstatte men støtte opp til dagens ordning.
2.	VU skal arbeide for at cruise-skip skal ha landstrøm.
3.	VU skal arbeide for fleire bussavgangar på små plassar.
4.	VU skal arbeide for kortautomat på bussene, eventuelt moglegheit for å kjøpe billett på dei ulike busstoppa.
5.	VU skal arbeide for at busstider skal korrespondere med særleg skuletider, men også tog og annen kollektivtransport.
6.	VU skal gjennomføre behovskartlegging av Skyss og Kringom sine kollektivtilbod. For å finne ut kvar ein treng å auke eller redusere tilbodet.
7.	VU skal arbeide for å vidareføre "trygt heim for ein 50-lapp" som eksistere i tidlegare Sogn og Fjordane til å gjelde i heile Vestland. For at alle ungdommar skal ha unge skal ha moglegheit til eit sosialt liv, på tross av geografiske forskjellar.
8.	VU skal arbeide for at det skal etableras ungdomskort for kollektivtransport i Vestland fylke. Ungdomskortet skal gjelde frå fylte 13 år til og med 23 år. Vi ynskjer ein pris på 250kr pr. måned.
9.	VU skal arbeide for betre ras- og trafikksikring i Vestland fylkeskommune.

EIGEN ORGANISASJON

Fylkesting for ungdom Vestland meiner...

1.	Eigen organisasjon skal arbeide for å ha jamnleg kontakt med dei ulike ungdomsråda i fylket. Dei skal prøve å ha kontakt med VGS og eventuelt ungdomsskular, og fremje engasjement innan ungdomsråd.
2.	VU skal arbeide for å hjelpe dei ny-oppstarta ungdomsråda med å kome i gang.
3.	VU skal sjå til at alle føler seg velkommen og at alle ungdom har moglegheit til å fremje si meining.
4.	VU skal presentere minimum 3 saker på facebook/instagram i løpet av hver måned.
5.	Sittende VU skal sørge for en god og informativ overlapp med kommande VU, både generelt og i dei ulike utvala.
6.	VU skal være en aktiv pådrivar i arbeidsgrupper for oppretting av Nasjonalt Ungdomsråd.
7.	VU skal lage facebook side/gruppe for alle ungdomsråda i fylket.
8.	VU skal arbeide for tett samband med relevante ungdomsorganisasjonar og vere synlege der andre ungdomspartier er synlege, som for eksempel å stå på stands og arrangere debatter.
9.	VU skal ha minst seks saker i media i løpet av perioden, og være aktive på relevante sosiale medium.
10.	VU skal ta kontakt med alle ungdomsråda i fylket minst ein gang i halvåret for å oppdatere seg på ungdomsråda sin aktivitet.
11.	VU bør sende representantar til dei ulike partia sine utvalsmøte når det er oppe saker som er aktuelle for VU.
12.	VU skal hjelpe med rådgjeving og oppfølging av ungdomsråd i kommunane i Vestland.
13.	VU skal arbeide for at leiar og nestleiar i VU får tale- og møteplikt på fylkestinget for å snakke om saker som handler om ungdom.
14.	VU skal arbeide for å lage videoreklame som opplyser om VU sitt arbeid på ulike meida, som for eksempel youtube.
15.	VU skal ha som mål og presentere seg for alle VGS i Vestland for å bli kjent med skulane.

Fylkesting for ungdom frå A til Å

Benkeforslag: Forslag om endring av valkomitéens innstilling til medlemmer for Vestland ungdomsutval.

Debatt: Diskusjon der man kjem med argument for ei sak. På fylkesting for ungdom skal me debattere sakene i ungdommens planprogram (UPP), forslag til nye saker og vedtekter.

Delegat: Ein deltakar på fylkesting for ungdom som har tale-, forslags- og stemmerett.

Endringsforslag: Delegatane på fylkesting for ungdom kan kome med forslag til endringar på punkta som allereie står i saker på saklista. Dei kan anten endre innhaldet eller formuleringa i punktet.

Etterretning: Å ta noko til etterretning tyder at ein merkar seg innhaldet i ei sak, utan at ein tek direkte stilling til det eller gjer noko meir med det.

FFU: Fylkesting for ungdom. Samlinga for ungdomsråd og ungdommens kommunestyre i Vestland.

Forretningsorden: Spelereglar for korleis møtet skal haldast. Forretningsorden kan sei noko om kven som kan møte og stemme, taletid og korleis debatten og votering skal gå føre seg. Forretningsorden er noko av det fyrste som vert tatt opp på eit møte, sånn at alle veit korleis møtet skal gå føre seg.

Formelt antrekk: Middagen på laurdag er formell! Formelle klede er ikkje joggebukse, ikkje collegegenser, men dress/skjorte eller kjole!

Forslag: Delegatane kan kome med forslag til saker til ungdommens planprogram eller andre saker på saklista. Det er lurt å forberede dette på førehand og gjerne diskutere med medlemmene i ungdomsrådet. Forslaget treng ikkje ha noko å gjere med det som allereie står i saka. Alle forslag skal leverast inn skriftleg, og må bli fremma frå talarstolen slik at alle delegatane kan diskutera det. Uttalenemnda vil hjelpe til dersom du treng hjelp med å skrive forslaget.

Fylkesordfører/fylkesvaraordfører: Leiaren og nestleiaren av det vaksne fylkestinget. Jon Askeland er fylkesordfører og representerer Senterpartiet, medan Natalia A. Golis er fylkesvaraordfører og representerer Miljøpartiet de Grøne.

Gjester: Personar som av ulike grunnar er invitert til fylkesting for ungdom. Gjester har talerett, men ikkje forslagsrett og stemmerett.

Innlegg: Den forma ein vanlegvis brukar når ein tek ordet. Ein kan teikna seg til innlegg ved å vise teiknet som møteleiaren forklarar på fylkesting for ungdom. Ein kjem då på talelista og får som regel ei viss tid til rådighet, gjerne rundt 3 minutt, til å leggje fram sitt syn på ei sak. Andre kan kome med replikkar på ditt innlegg.

Innstilling: Ei tilråding av kva man skal stemme i ei sak. Fylkesting for ungdom kan kome med innstilling til forretningsorden, møteleiarar, protokollskrivarar, protokollunderskrivarar, redaksjonskomité og valkomité. Delegatane på fylkesting for ungdom treng ikkje stemme i tråd med innstillinga dersom dei ikkje er einige.

Kontrollnemnd: Fylkesting for ungdom si vaktbikkje. Arbeidsoppgåvene til kontrollkomiteen er å passe på at VU og FFU arbeider etter dei gjeldande vedtektene. Kontrollkomiteen består av tre medlemmar, og vanlegvis er det ungdommar som tidlegare har vore medlemmar i fylkesting for ungdom.

Konstituering: Å konstituere møtet vil seie å fatte ein rekke vedtak som klargjer korleis møtet skal verte heldt, som til dømes val av møteleiarar, referentar og vedtak av dagsorden og forretningsorden.

Legge til grunn: Under votering mellom to alternativ vert eitt av alternativa lagt til grunn. Dei som er ueinige med det som vert lagt til grunn må aktivt vise stemmeteikn.

Møteleiarar: Dei som har ansvaret for å leie møtet etter dei reglane som fylkesting for ungdom sjølv har vedteke i forretningsorden. Dei skal vere nøytrale, og styre talelista slik at alle får sagt si meining. Det er møteleiarane som tildeler ordet til dei som ønskjer å sei noko. Møteleiarane har ansvar for at debatten avsluttast innan den tidsramma ein er blitt einige om.

Observatør: Ein deltakar som er med på fylkesting for ungdom for å observera. Observatørane har ikkje talerett, forslagsrett og stemmerett, og kan heller ikkje verte vald til fylkesting for ungdom. Dei kan få andre til å foreslå sin sak dersom dei ønskjer det.

Plenum: I fellesskap.

Protokoll: Det formelle namnet på referatet som vert skriva under møtet. Protokollen inneheld til dømes kven som stiller forslaget, resultat av votering og talet på røyster som er for og mot.

Protokollskrivarar: Dei som skriv protokollen, på fylkesting for ungdom er det to personar. Protokollen vert skriven av administrasjonen i Vestland fylkeskommune og vert på vegne av fylkesting for ungdom underskriven av to delegatar.

Replikk: Når nokon held eit innlegg som ein er ueinig i, kan ein teikne seg til replikk. Replikk er altså ein kommentar til eit innlegg. I de fleste samanhengar ber ein ikkje om replikk for å uttrykke einighet, då dette tek unødvendig tid. Dei som ber om ordet til replikk får ordet rett etter innlegget er ferdig. Det er ikkje lov til å teikne replikk på replikk, men innleggshaldar har anledning til svarreplikk.

Røysteføre: Dei som kan stemme under fylkesting for ungdom.

Sakliste: Ei liste over saker som skal behandlast på møtet, og kva rekkjefølgje dei skal behandlast i.

Saksopplysing: Dersom nokon under debatten har sagt noko ein veit er ukorrekt, kan ein ta ei saksopplysing for å kome med ein kort faktaopplysing til saken. Ei saksopplysing er ein relevant og

forklarande faktaopplysing, det er viktig å hugse at ikkje alle faktaopplysingar er saksopplysingar. Dei må altså vere relevante og forklarande.

Simpelt fleirtal: Det alternativet som får flest røyster vinn.

Strek: Å setje strek for debatten betyr at ingen fleire kan be om ordet. Møteleiarane skal gi beskjed før dei set strek, slik at alle som vil sei noko får mogelegheit til å teikne seg til debatten.

Strykingsforslag: Delegatane på fylkesting for ungdom kan leggje fram forslag om å fjerne delar av ungdommens planprogram og vedtekter. Dette skal leverast inn skriftleg, men også fremmast på talarstolen.

Talarstol: Det er her magien skjer! Deltakarane legg fram forslaga sine. Dersom ein har eit forslag må ein ta til motet og klatre opp på talarstolen. Talarstolen bit ikkje, men dersom ein er ny kan det lønne seg å helse på den i ein pause før ein debatterer i ein debatt. Det er heilt greitt å snuble litt i sine eigne ord eller sjå ned i eit nedskrive manus, ingen forventar at ein skal vere proff dei fyrste gongane.

Tellekorps: Dei som har ansvaret for oppteljing av stemmene under voteringane. Tellekorpsset vert valt under konstitueringa i starten av møtet.

Teikne seg til debatt: Gi beskjed til møteleiarane om at ein vil seie noko i debatten.

Ungdommens planprogram: Eit dokument som inneheld all den politikken og dei sakene som fylkesting for ungdom vedtek. Ungdommens planprogram er delt inn i dei same områda som Vestland fylkeskommune. Det er delegatane på som fylkesting for ungdom som vedtek kva som skal stå i det nye ungdommens planprogram.

Ungdomsråd/ungdommens kommunestyre: Gruppe ungdommar som er vald frå sine skular, organisasjonar, klubbar eller liknande for å jobba med saker som angår ungdom i kommunen sin. Representantar frå ungdomsråd/ungdommens kommunestyre er delegatar for sin kommune på som fylkesting for ungdom

Uttalenemnd: Ei nemnd som skal gå gjennom alle forslaga, sortere dei i eit forståeleg dokument og utføre språkvask. Redaksjonskomiteen skal hjelpe delegatane med å skrive forslag dersom dei ønskjer det. Dei kan også kome med eigne forslag som har same intensjon som innsendte forslag.

Valkomit : Ein komité som jobbar med val av nye representantar til som fylkesting for ungdom og kontrollkomitéen. Valkomiteen held intervju under som fylkesting for ungdom og lagar ei innstilling som det skal voterast over på søndag. Ta kontakt med valkomiteen om du er interessert i   vere med i VU!

Vedtak: Det som vert bestemt eller avgjort.

Vedtekter/Reglement: Ein serie samanhengande formelle reglar og føresegnar for korleis VU og FFU skal fungere.

Votering: Avstemming. Den prosessen som skjer når delegatane skal stemme over dei ulike forslaga.

VU: Vestland ungdomsutval er arbeidsutvalet til FFU. Det er dei som blir valt på FFU, og som skal jobbe med politikken som blir vedtatt på FFU.

Årsmelding: Informasjon om kva som har blitt gjort av VU sidan før FFU.